

Między wiarą, liturgią a tradycją

Anita
Florek

„Wielka cisza spowiła ziemię; wielka na niej cisza i pustka. Cisza wielka, bo Król zasnął, ziemia się przelekła i zamilkła, bo Bóg zasnął w ludzkim ciele, a wzbudził tych, którzy spali od wieków”¹.

Wielka Sobota jest szczególnym dniem, to czas ciszy, zadumy, a z drugiej strony – nadziei i oczekiwania. Wszyscy mamy podczas niej w pamięci wydarzenia z Wielkiego Piątku, mimo upływu mileniów wciąż żywe i przejmujące, będące dowodem największej miłości Boga do człowieka. Z drugiej strony trwa ciche oczekiwanie, czuwanie przy symbolicznym grobie. Oczekiwanie na Zmartwychwstanie.

Ten dzień jest szczególny również z liturgicznego punktu widzenia. Po wejściu do kościoła w oczy rzucają się: otwarte, puste tabernakulum, zgaszona wieczna lampa, (ta sama, która zawsze zaświecona w dzień i w nocy była symbolem obecności Jezusa w Najświętszym Sakramencie) oraz obnażony ołtarz, będący symbolem Jezusa odartego z szat. Kościół pogrążony w zadumie oczekuje Zmartwychwstania. Tego dnia, podobnie jak w Wielki Piątek, nie ma sprawowania najświętszej ofiary.

Wielka Sobota jest również bogata z punktu widzenia tradycji. W całej Polsce przetrwał do naszych czasów zwyczaj: w bogato zdobionym koszu przynosimy pokarmy do poświęcenia, które następnego dnia trafią na świąteczne stoły. Nie są one przypadkowe. W modlitwie na poświęcenie pokarmów możemy przeczytać, że jajka symbolizują nowe życie. Chleb przypomina nam Chleb Życia², który zstąpił z nieba. Sól symbolizuje trwałość i nieśmiertelność. Wędliny i mięso spożywane są na pamiątkę baranka paschalnego i potraw, które Jezus jadł z apostołami w czasie ostatniej wieczerzy.

Choć Wielka Sobota nadal trwa, wieczorem nadchodzi przełom – Wigilia Paschalna, nowy rozdział w historii zbawienia. Liturgia Wielkiej Soboty zwykle sprawowana jest wieczorem. Najpierw następuje liturgia ognia. Przed kościołem rozpala się ognisko, od którego odpala się paschał – symbol Jezusa zmartwychwstałego. Ksiądz wnosi paschał do ciemnego kościoła, odpalając kolejno świece przyniesione

przez wiernych. Mrok zostaje rozproszony. Następuje liturgia słowa, w czytaniach usłyszymy skróconą historię zbawienia. Stworzenie świata, człowieka, postawienie go w centrum ogrodu, żeby nim władał. Nieposłuszeństwo Adama i Ewy, wygnanie ich z raju. Wystawienie na próbę Abrahama, kiedy Bóg zażądał ofiary z Izaaka. Ucieczka Izraelitów z Egiptu, kiedy to Mojżesz przeprowadził lud wybrany suchą stopą przez Morze Czerwone. Te wydarzenia mają prowadzić nas do jednego, szczególnego dnia, kiedy na krzyżu Jezus mówi: „Wykonało się”. W momencie śpiewania „Chwała na wysokości” znowu usłyszymy organy, które zamilkły w Wielki Czwartek oraz dzwony ogłaszające Zmartwychwstanie. Liturgia chrzcielna: następuje poświęcenie wody, którą będą chrzczone dzieci przez najbliższy rok.

Wielka Sobota to bogaty czas pod względem duchowym, liturgicznym, symbolicznym oraz tradycyjnym. Mam nadzieję, że mój artykuł pomoże zrozumieć głębię tego wyjątkowego dnia oraz zwróci uwagę na tradycję, na jej pielęgnowanie, abyśmy widzieli sens w przekazywaniu jej następnym pokoleniom. Trwamy wciąż w oktawie Wielkanocy. Zostawiam Was, Czytelnicy, zatem z niezwykłym tekstem nieznanego autora, który jeszcze pomoże wzbudzić refleksję nad najważniejszym wydarzeniem, jakim jest Zmartwychwstanie:

Cisza wielka, bo Król zasnął, ziemia się przelekła i zamilkła, bo Bóg zasnął w ludzkim ciele, a wzbudził tych, którzy spali od wieków [...]. Idzie, by odnaleźć pierwszego człowieka, jak zgubioną owieczkę. Pragnie nawiedzić tych, którzy siedzą zupełnie pogrążeni w cieniu śmierci; by wyzwolić z bólów niewolnika Adama, a wraz z nim niewolnicę Ewę, idzie On, który jest ich Bogiem i Synem Ewy [...]. Oto Ja, twój Bóg, który dla ciebie stałem się twoim synem [...]. Zbudź się, który śpisz! Nie po to bowiem cię stworzyłem, byś pozostawał spętany w Otchłani. Powstań z martwych, albowiem jestem życiem umarłych. [...] Powstań, pójdźmy stąd! Niegdyś szatan wywiódł cię z rajskiej ziemi, Ja zaś wprowadzę cię już nie do raju, lecz na tron niebiański. Zakazano ci dostępu do drzewa będącego obrazem życia, ale Ja, który jestem życiem, oddaję się tobie³.

Pozostałe źródła:

1. *Modlitwa na poświęcenie pokarmów*, <https://e-wiara.pl/modlitwy/modlitwa-na-poswiecenie-pokarmow/> [dostęp: 23.04.2025].
2. *Liturgia Wielkiej Soboty*, <https://niezbednik.niedziela.pl/liturgia/2025-04-19> [dostęp: 23.04.2025].

1 *Starożytna homilia na Świętą i Wielką Sobotę*, w: *Liturgia Godzin. Codzienna modlitwa Ludu Bożego. 2. Wielki Post, okres Wielkanocny*, Tom II, Poznań 1984, s. 386, cyt. za: J. Pater, *Jezus żyje*, „Wrocławski Przegląd Teologiczny” nr 13/2, s. 255–256.

2 Por. J 6, 35.

3 *Starożytna homilia na Świętą i Wielką Sobotę...*, dz. cyt.